

Проте тут потрібно відзначити ще один факт. Важливими гранями економічної науки у широкому розумінні є різні рівні економічної теорії, які нині самі стають окремими науками: мікроекономіка, мезо- чи секторальна економіка, макроекономіка, міжнародна та світова економіки. При цьому нині будь-яка економічна наука має свою окрему теорію, а ця теорія неминуче, за самим визначенням економічної науки, буде теорією економічною. А тому, щоб уникнути зайвої плутанини, можливо варто здійснити певну термінологічну корекцію і замінити термін «Економічна теорія» на термін «Фундаментальна економічна теорія». Причина такої модифікації назви відповідної науки зумовлена двома базовими причинами: 1) тим, що кожна окрема чи специфічна галузь сучасної економічної науки чи її окремий рівень мають свою окрему теорію, яка не може бути ніякою іншою теорією окрім економічної; 2) тим, що така економічна наука, як сучасна «Економічна теорія» продовжує охоплювати всі рівні економіки та залишається методологічною основою чи фундаментом всієї системи інших економічних наук. Саме з огляду на це варто обговорити доцільність заміни терміну «Економічна теорія» на термін «Фундаментальна економічна теорія».

Кудінова А.В.,

д.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана» м. Київ

ГЛОБАЛЬНА ПОЛІТИЧНА ЕКОНОМІЯ: ПЕРЕДУМОВИ СТАНОВЛЕННЯ ТА СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Глибокі системні трансформації наприкінці ХХ – початку ХХІ століть у всіх сферах людської життєдіяльності – економічній, соціальної, духовній, політичній, науково-інноваційній, і як наслідок, формування глобальної моделі суспільного розвитку, доводять необхідність розширення поля дослідження політичної економії, яка вже не може спиратися лише на окрему національну економіку, а в якості об'єкта має розглядати світове господарство.

Водночас механістичне використання інструментарію класичної політекономії в умовах глобального розвитку, формальний «перенос» об'єктивних для національної індустріальної економіки зако-

номірностей функціонування на глобальний рівень, виявляється вкрай неефективним, тому принциповим є і оновлення методології дослідження. На даному етапі суспільного розвитку в господарській практиці відбуваються процеси та явища, які політекономія індустріальної доби пояснити не в змозі; це знайшло відображення і в теоретико-методологічному оновленні економічної науки (рис. 1).

Глобальна політекономія (зародилася у 70-ті рр. XX ст.) ґрунтується на синтезі формаційної, цивілізаційної та системної парадигм, її нормативні судження орієнтовані переважно на еволюційні зміни, а суб'єктно-об'єктний підхід розкриває ключову роль особистісного фактору у суспільному розвитку на його глобалізаційній стадії. При цьому актуальними залишаються універсальні елементи – продуктивні сили та виробничі відносини, соціальні імперативи, що стосуються багатства та бідності, безробіття та зайнятості, рівного доступу до освіти, медичних послуг, культури.

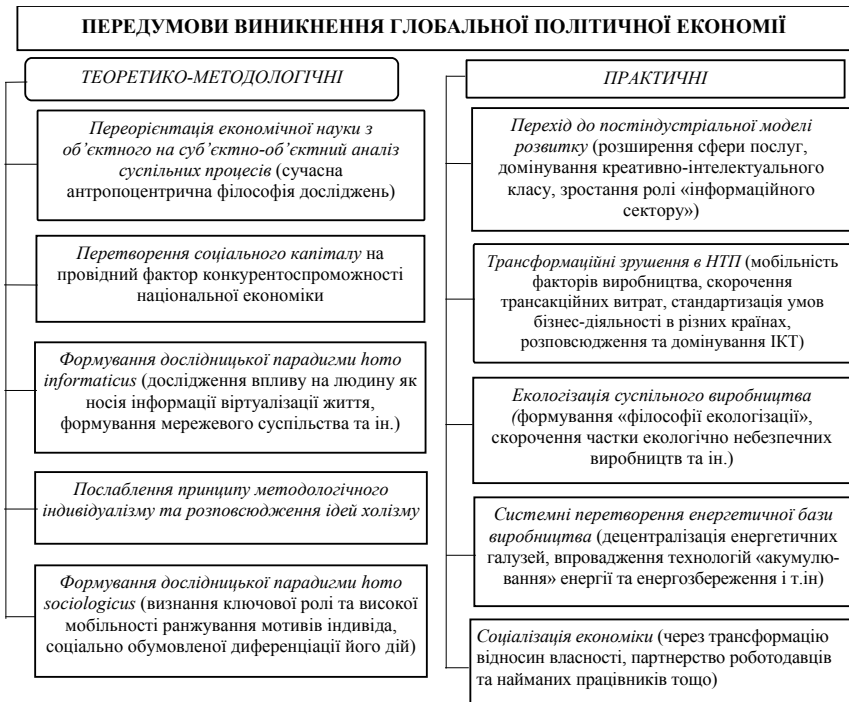

Рис. 1. Теоретико-методологічні та практичні передумови виникнення глобальної політичної економії

Аналіз глобального світу як цілісної системи включає сукупність взаємопов'язаних проблем (економіка, освіта, культура, національна безпека) і передбачає дотримання як «класичних» принципів економічної науки (принцип пізнаваності світу, принцип розвитку, принцип практичної здійсненності, принцип детермінізму та ін.), так і новітніх, що складають «захисний пояс» глобальної політичної економії, зокрема: принцип «меж зростання», принцип глобальної циклічності, принцип цілісності, принцип секторного аналізу, принцип простору, принципи узагальнення історичної практики людського пізнання як емпіричного базису онтологічних узагальнень і врахування усіх внутрішніх зв'язків і відносин системи.

Отже, глобальна політекономія по-новому трактує практично всі сучасні соціально-економічні процеси та тенденції, зокрема питання глобального відтворення, формування власності, глобального економічного управління; проблеми формування цілісної світової економічної системи на основі глобального поділу праці та кооперації, інтернаціоналізації, транснаціоналізації за одночасного поглиблення асиметрій соціально-економічного розвитку між країнами і регіонами світу, збільшення розриву між центром і периферією світової економіки. Саме глобальна політекономія забезпечує адекватний політекономічний аналіз глобальних соціально-економічних трансформацій, саме її методологія найбільше відповідає сучасності та уможливорює дослідження як процесів суспільного відтворення у глобальній економіці, так і рушійних сил, векторів і перспектив соціально-економічного розвитку країн в умовах глобалізації.

Чуткий А. І.

д.і.н., професор,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ

СВІТОВА ЕКОНОМІЧНА КРИЗА ЯК ПРОЯВ НАРОСТАННЯ ПРОБЛЕМИ БІДНОСТІ У СВІТІ

Світова економічна криза 2008 р. має низку чинників, що варіюються залежно від країни. Проте в цілому серед них можна виділити принциповий чинник, що є властивим для всіх без винятку країн – це проблема бідності, що посилюється з кожною новою економічною кризою і ускладнює подальший поступ.